

V LETU 1957 USTVARJENI PREJEMKI IN PRORAČUNSKI PRISPEVEK

VPRAŠANJE: V zvezi z izvajanjem novega zakona o proračunskem prispevku iz osebnega dohodka, sprašuje neka gospodarska organizacija: ali se plača proračunski prispevek iz osebnega dohodka od plač, honorarjev, nagrad in drugih prejemkov iz delovnega razmerja, ki so bila ustvarjena v letu 1957, izplačujejo pa se v letu 1958.

ODGOVOR: Z določbo 49. člena zakona o proračunskem prispevku iz osebnega dohodka delavcev je določeno, da se od osebnih dohodkov delavcev, ki se nanašajo na čas do 31. decembra 1957, a bodo izplačani v toku leta 1958, ne plača proračunski prispevek po določilih tega zakona. Če se od teh osebnih dohodkov plača proračunski prispevek od osebnega dohodka ali dohodnina od dopolnilnega delovnega razmerja po predpisih, ki so veljali v l. 1957 ali v prejšnjih letih, se plača prispevek ali davek in drugi prispevki (prispevek za socialno zavarovanje, prispevek za stanovanjsko graditev) po predpisih, ki so veljali v letu 1957.

Kakor je znano, je z določili odloka o spremembah in dopolnitvah zveznega družbenega plana za leto 1957 (Uradni list FLRJ št. 14/57) določeno, da se iz osebnega dohodka delavcev gospodarskih organizacij, ki razdeljujejo skupni dohodek na podlagi ugotavljanja dohodka, izloči proračunski prispevek od osebnega dohodka. Prav tako je z določbo 43. člena 5. odstavka in 118. člena 1. odstavka, 7. točke uredbe o dohodnini predpisano, da se od dohodkov iz dopolnilnega delovnega razmerja in od honorarnega dela plača ta prispevek. Od osebnih dohodkov delavcev teh gospodarskih organizacij, od dohodkov iz dopolnilnega delovnega razmerja in od honorarnega dela, ki so bili ostvarjeni v letu 1957, izplačani pa bodo v letu 1958, se bo torej plačal proračunski prispevek od osebnega dohodka oziroma dohodnina in drugi prispevki po predpisih, ki so veljali v letu 1957.

Če pa gre za osebne dohodke delavcev, ki se v letu 1958 realizirajo od izplačnikov, s katerimi delavec ni v stalnem delovnem razmerju, če se ti dohodki realizirajo po posebnih pogodbah, po katerih se je izplačevalo do konca leta 1957, tedaj se ne plača proračunski prispevek od osebnega dohodka po določilih navedenega zakona, temveč se bo od teh zneskov plačal ustrezni davek od dohodkov iz dopolnilnega delovnega razmerja in drugi prispevki, po predpisih, ki so veljali v letu 1957. To zato, ker je z določbo 19. člena zakona o proračunskem prispevku od osebnega dohodka določeno, da tvorijo osnovo proračunskega prispevka od osebnega dohodka, realiziranega od izplačnika osebnega dohodka, s katerim delavec ni v stalnem delovnem razmerju, skupni prejemki od enega izplačnika v toku enega meseca, ali, če se prejemki realizirajo v toku več mesecev po eni pogodbi, tvorijo osnovo za proračunski prispevek od

osebnega dohodka skupni prejemek po eni pogodbi. Če pa je bilo za eno delo sklenjenih več pogodb, tedaj tvorijo osnovo skupni prejemki po vseh pogodbah za eno delo.

Če pa po pogodbah, sklenjenih do konca leta 1957, niso bili izplačani osebni dohodki, se bo iz osebnih dohodkov, realiziranih v letu 1958, plačal proračunski prispevek od osebnega dohodka po določilih prej navedenega zakona in drugi prispevki, ki se v letu 1958 plačujejo od osebnih dohodkov.

V zvezi s tem je treba poudariti, da to ne velja za tiste prejemke, katerih višina je določena z mesečnim zneskom ali pa po delovnem času, a ki so bili realizirani po posebnih pogodbah od izplačnika, s katerim delavec ni v stalnem delovnem razmerju. Iz teh prejemkov se bo plačal proračunski prispevek od osebnega dohodka po določilih tega zakona ne glede na to, da je bila pogodba sklenjena v letu 1957 in da se je po tej pogodbi že izplačevalo prejemke tudi v letu 1957. To zato, ker tvori v teh primerih vsak tak mesečni prejemek posebno davčno osnovo in prejemki enega meseca ne vplivajo na višino prispevkov, ki jih je treba plačati v prihodnjih mesecih. Na prejemke v naslednjih mesecih se uporabljajo

predpisi, ki veljajo v trenutku izplačila prejemka in se mora tudi v tem primeru tako postopati.

Naj povzamemo:

1. če gre za prejemke, ki se nanašajo na leto 1957, tedaj se ne bo plačal proračunski prispevek od osebnega dohodka, če se za te prejemke niti v letu 1957 ni plačeval proračunski prispevek oziroma dohodnina. Če se je v letu 1957 plačeval proračunski prispevek oziroma davek, se bo plačal tudi v letu 1958, in to po predpisih, ki so veljali v letu 1957;

2. če gre za prejemke od izplačnika, s katerim delavec ni v stalnem delovnem razmerju, pa se realizirajo po posebni pogodbi, sklenjeni v letu 1957, lahko nastaneta dva položaja. Namreč, če so se po teh pogodbah v letu 1957 že izplačevali prejemki, se od teh prejemkov v tem primeru ne plača proračunski prispevek od osebnega dohodka po navedenem zakonu, temveč dohodnina iz dopolnilnega delovnega razmerja in drugi prispevki po predpisih, ki so veljali v letu 1957. Če pa po teh pogodbah ni bilo izvršeno v letu 1957 nobeno izplačilo, tedaj se bo od prejemkov, realiziranih po teh pogodbah, v letu 1958 plačal proračunski prispevek od osebnega dohodka in drugi prispevki, ki se plačajo v letu 1958 iz osebnega dohodka, in

3. če gre za prejemke, katerih višina je določena z mesečnim zneskom ali po delovnem času, a ki se realizirajo po posebni pogodbi od izplačnika, s katerim delavec ni v stalnem delovnem razmerju, tedaj se od teh prejemkov, ki se izplačajo v letu 1958, plača prispevek proračunom in drugi prispevki, ki se v letu 1958 plačajo od osebnega dohodka.

POLOŽAJ ORGANOV DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA V PODJETJU

VPRAŠANJE: Kakšne spremembe so nastale v položaju organov samoupravljanja na temelju zakona o delovnih razmerjih?

ODGOVOR: Zakon o delovnih razmerjih znatno razširja samostojnost podjetij pri reguliranju delovnih razmerij kakor tudi pristojnost delavskega sveta in upravnega odbora v teh vprašanjih. Ta zakon pa prinaša tudi nekatere važnejše spremembe glede položaja (statusa) samih članov organov delavskega samoupravljanja. V zvezi s tem je treba predvsem poudariti določilo 4. točke 330. člena, po katerem članom upravnega odbora ali delavskega sveta ni mogoče dati odpovedi v času trajanja mandata. Po prejšnjih predpisih so uživali tako varstvo samo člani upravnega odbora (7. člen temeljnega zakona o upravljanju podjetij).

Pravno potemtakem ni bilo ovire za odpoved delovnega razmerja članu delavskega sveta, v tem pogledu je bil v popolnoma enakem položaju kakor vsi drugi člani kolektiva. Razumljivo je, da je kljub temu v praksi zelo redko prišlo do odpovedi delovnega razmerja članom delavskega sveta. Naj pripomnimo, da velja enaka določba tudi za odbornike ali poslance zbora proizvajalcev.

Druga važna sprememba je nastala glede disciplinske odgovornosti članov delavskih svetov in upravnih odborov. Glede disciplinske odgovornosti za delo

na delovnem mestu so člani delavskega sveta in upravnih odborov prej odgovarjali pred istimi organi kakor drugi člani kolektiva. To pomeni, da je za lažje kršitve delovne discipline, ki jih je storil član delavskega sveta ali upravnega odbora, vodil postopek in izrekel kazen direktor podjetja ali druga pooblaščen oseba, za težje kršitve delovne discipline pa — disciplinsko sodišče v podjetju. Po 297. členu zakona o delovnih razmerjih je vodenje postopka in izrekanja kazni članom organov upravljanja za kršitve delovne discipline odvzeto iz pristojnosti direktorja oziroma disciplinske komisije v podjetju ne glede na to, ali gre za lažje ali za težje kršitve delovne discipline. Disciplinski postopek proti članom delavskega sveta pa vodi in kazen na prvi stopnji izreče disciplinsko sodišče pri občinskem ljudskem odboru, ki je sicer drugostopno disciplinsko sodišče za pritožbe proti odlokom, ki jih uveljavi na prvi stopnji disciplinska komisija podjetja. Pritožbe proti odloku disciplinskega sodišča pri občinskem ljudskem odboru pa rešuje disciplinsko sodišče pri okrajnem ljudskem odboru.

Ni dvoma, da ta določila zakona o delovnih razmerjih znatno razširjajo varstvo pravic in položaja članov organov delavskega samoupravljanja. Tako jim nudijo še večja poročila kakor doslej za svobodno in neovirano opravljanje funkcij upravljanja podjetja.